

KDYŽ SVĚDOMÍ TÍŽÍ

Žalm 32

V úvodním nadpisku čteme, že se jedná o žalm „poučující“. David prožil výraznou zkušenost s Bohem, ve které rozeznal něco, co přesahuje jen jeho osobní prožitek. Rozeznal v tom něco z Božího jednání, které tu chce být pro každého člověka. Proto se David se svou zkušeností sdílí s druhými. Podle vykladačů se dokonce tento žalm stal v době sz součástí veřejných kajících bohoslužeb, ve kterých Izraelci prosili Boha za odpuštění hříchů. V první církvi se tento žalm zpíval, když nově pokřtění vystupovali z vody - na znamení očistění povstání k novému životu. Davidova osobní zkušenost se stala povzbuzením pro mnohé další, kteří byli v podobné situaci jako on. V tom vůbec spočívá síla „svědectví“, která v církvi zaznívají a mají zaznívat. Když se někdo s druhými podělí o svou zkušenost s Bohem, s Boží pomocí, je to povzbuzení i pro ostatní, že Bůh je živý, že jedná a že je možné se s ním osobně setkat.

Celý ten žalm 32 se zabývá otázkou viny a cesty z ní. Se svou vinou se člověk potýká odnepaměti. A vyrovnává se s nimi různě. Bible je už od počátku plná takových příběhů. Adam svaluje vinu na svou ženu Evu, Eva zase na hada, který ji oklamal a navedl. Kain se děsí bratrovraždy, kterou spáchal a naříká, že jeho hřích je větší, než je možno odčinit. Lidé za časů Noeho, o nichž čteme, že každý výtvar jejich mysli a jejich srdce byl v každé chvíli jen zlý, zase pravděpodobně žádnou vinu ani nepocítují. Izraelci přinášejí za svou vinu zvířecí oběť, David se pod břemenem viny svíjí a kroutí, Jidáš se za zradu Krista pod tíhou výčitek oběsí, Petr Krista zapírá a hořce se rozpláče atd. Bible je v tomto ohledu velmi pestrá přehlídkou příběhů. Jsou to zároveň archetypy, pravzory, které se vlastně opakují dodnes.

Jisté je, že vědomí viny není nikomu příjemné. A veškerá snaha člověka je pak vynakládána na to, aby se těchto pocitů zbavil a došel kýžené úlevy. David velice přesně a výstižně popsal pocity člověka, který se s tím potýká. „*Mlčel jsem a moje kosti chřadly, celé dny jsem pronaříkal. Ve dne v noci na mě těžce ležela tvá ruka, vysychal mně morek jako v letním žáru*“ (v. 3-4). Chřadnutí kostí, pronaříkané dny, vysychání morku - to není nic, o co by člověk stál. Člověk by dal cokoli za to, aby se toho zbavil.

Jsou různé způsoby, jak se lidé snaží vědomí viny a tíhu svědomí řešit. Např. **zlehčením zodpovědnosti**, kdy se hledají polehčující okolnosti, které daného člověka přivedly k chybnému jednání. Jednal jsem pod tlakem, v afektu, ve stresu, nedostávalo se mi potřebné lásky v rodině apod. To jistě může mít něco do sebe. Člověk může trpět také nepřiměřenými pocity viny. A je proto na místě vidět konkrétní provinění v širším světle, že člověk třeba skutečně nemůže připisovat všechno, co se stalo, jenom a pouze sám sobě. Jsou tu různé predispozice, které mohou můj podíl viny snížit. Nakonec sám ap. Pavel řekne: to zlo, které konám, nekonám vlastně já, ale hřích, který jen ve mně. Jako by to zlo byla cizorodá, cizopasná síla, která se ke mě vetřela a nejsem úplně sám svým pánem.

Problém ovšem je, že vina zůstává. Jakkoli mohu leccos svádět na predispozice a na to, že jsem vyrůstal ve špatné rodině nebo dokonce v diagnostickém ústavu, že jsem náturou choleric, zkrátka, že jsou při mě přítomny cizorodé síly, které ani nechci, přesto jsem to *já*, kdo se provinil. I Bible ví, že hřích je cizopasník, který nás zotročuje. Ale přesto zodpovědnost (pokud není duševně chorý) je plně na člověku samém. Nemohu všechno svěst na špatné okolnosti. Ať jsou okolnosti jakékoliv, jsem to *já*, kdo jedná.

Člověk také hledá cestu jak **sám sobě odpustit**. Vinu nepopírá, neotupuje, může k ní přistupovat velmi otevřeně a čestně, v plném přijetí odpovědnosti. Ale co s tím dál? Problém nastává tehdy, když by člověk měl odpustit sám sobě. Mám za to, že to vlastně dost dobře ani nejde. Na základě čeho by takové odpuštění mělo přijít? Zejména tam, kde se to už napravit nedá. Jak si sám sobě odpustit? Jakkoli se o to člověk snaží, nakonec vždycky nějak vycítí, jak je k tomu vlastně nekompetentní. Kdyby to šlo, nepotřebovali by lidé psychology ani kněze. Ale zdá se, že někoho člověk potřebuje - někoho jiného, než je sám. Ukazuje se, že vnitřní potřebou člověka je odpuštění „získat“, ne si ho sám udělit. Člověk nějak bytostně prahne po tom, „aby mu bylo odpuštěno“ nějak zvenčí. Z toho důvodu např. také toužíme jít za těmi, jimž jsme ublížili. Setkat se s člověkem, jemuž jsme ublížili, to je někdy krajně nepříjemná představa. A přece nás to k němu silně táhne. Proč? Protože toužíme, aby nám odpustil. On, ne my sami sobě.

Co se týče možností psychologie, ta může člověku pomoci se ve svých pocitech zorientovat, pochopit svůj díl zodpovědnosti, vyhovorit se ze svých pocitů, otevřít je. Už to působí velmi

blahodárně. Ale ten poslední, rozhodující krok psychologie už nabídnout nemůže. Nakonec přeci jen člověka ponechá se svým pocitem viny samotného. Člověk musí sám v sobě najít řešení a cestu jak jít dál. Možnost psychologa tak končí *před* branami odpuštění. Žádný psycholog nemůže dát člověku „rozhřešení“. Ale zajímavé je, že právě po rozhřešení asi člověk touží při pocitech viny nejvíce. Touží po někom nebo po něčem, co by hon z jeho viny rozvázalo. A on sám to nedokáže.

Rozhřešení je starý, ale krásný pojem. Znamená totéž jako „rozvázání z viny“, „rozvázání z hříchu“. Vina spoutává, svazuje. Odtud celá Davidova tíseň. Ve dne v noci nenalézá úlevu. Mohl se snažit svou vinu popřít, vytěsnit, nemyslet na ni, mohl si ji omlouvat, zlehčovat. Ale ona se nedala odbýt. Boží ruka (kterou v tom také rozeznává) na něm leží a nemůže se z tohoto tlaku nijak vymanit, nijak vysmeknout. Je spoután svou vinou, není úniku. A tady by člověk dal všechno za to, aby se mu dostalo „rozhřešení“, rozvázání z viny. Rozvázání z viny znamená, že vina a já se od sebe oddělí. Řetěz, který držel těžkou kouli u mé nohy se uvolní.

Je ale síly ve vesmíru, která to dokáže? Člověku bez Boha nezbyvá, než hledat tuto sílu v sobě. Jak často přitom ale narazí na to, že v člověku samém prostě tato moc není.

A tady přicházíme k další a rozhodující Davidově zkušenosti: „*Svůj hřích jsem před tebou přiznal, svoji nepravost jsem nezakrýval, řekl jsem: Vyznám se Hospodínu ze své nevěrnosti*“ (v. 5). David je pod tlakem viny takřka až donucen jít s tím ven. Vyjít s tím na světlo. Vynést to ze sebe. Přiznat to na sebe. Ale komu? David volá k Bohu. „*Vyznám se Hospodínu ze své nevěrnosti.*“ David věděl, že jenom u Boha může najít to, co nenajde ani v sobě a ni u druhých lidí. Sejmutí viny: „*A ty jsi ze mne sňal nepravost, hřích můj*“ (v. 5). Člověk, která prožívá svou vinu jako těžké břemeno, které mu sedí na zádech, netouží po ničem tak, jako po tom, aby z něj tato tíže byla sňata. Když někdo nese dlouho těžký batoh, podlamují se mu časem kolena, batoh se zdá čím dál těžším, nakonec těžkým až k nesnesení. Asi všichni známe ten blažený pocit (jsme zase u toho blahoslavenství), když ten prokletý batoh můžeme sundat z ramen.

Tím prokletým batohem, těžkým k nesnesení, je náš hřích. David ho táhl neznámo jak dlouho. Ale bylo to dost dlouho na to, aby si řekl, že takhle už nemůže dál. A tak šel k Bohu. Nevíme, proč k němu nešel hned. Nechtěl si svou vinu připustit? Báł se Boha? To někdy tak bývá. Nechce se nám vyznat, že jsme něco nezvládli, že jsme něco zkazili, podlehli. Máme strach přiznat to sami sobě, natož někomu jinému. A někdy se bojíme i Boha. Vždyť on je Pán a Soudce.

Když ale nakonec David překonal co, co mu svazovalo jazyk a vyznal všechno Bohu, prožil tu zkušenost, jednu z nejsilnějších a nejkrásnějších: „*A ty jsi ze mne sňal nepravost, hřích můj.*“ Bůh, svrchovaný soudce, snímá vinu z hříšníka. Lidé si někdy Boha představují jako toho, kdo se nemůže dočkat, až nás potrestá. I David ví, že Bůh je spravedlivý soudce a že v jeho blízkosti neobstojí nic zlého. A přece ve své bídě a nouzi poznává Boha jako toho, kdo hřích snímá z ramen. Je to vůbec zvláštní soudce. Je to soudce, jehož největším úsilím je zařídit to tak, aby provinilce zachránil.

Při svaté VP si to připomínáme znovu a znovu, že takový způsob Bůh našel. Stálo ho to ale vše. Přesto to učinil. Za nás za všechny dal svého Syna. V listu Žd čteme: „*On (Kristus) se zjevil ... na konci věků, aby svou obětí sňal hřích*“ (Žd 9,26). Kristus „sňal hřích“. To je stejné slovo jako ve zkušenosti Davidově, že Bůh z něj „sňal nepravost“. Došlo k velké a pozoruhodné výměně. Ježíš sňal náš hřích a vzal ho na sebe. „*On na svém těle vzal naše hříchy na kříž, abychom zemřeli hříchům a byli živi spravedlnosti. Jeho rány vás uzdravily*“ (1Pe 2,24-25). Nesl ten náš batoh sám - za nás a místo nás. Nerozumíme všemu, jak se to tehdy odehrálo. Nevidíme cele do toho tajemného dění. Ale smíme vědět, že tam Bůh, na kříži, přinesl vysvobození pro člověka a jeho vinu.

Staly se a dějí pozoruhodné věci v oblasti naší lidské viny. Někdo jiný, zvenčí do toho vstoupil jako nová moc, která dokáže rozlomit pouta a rozvázat i ta nejtěžší břemena viny. Je to moc Boží lásky, Kristovy oběti a Božího odpuštění.

Také dnes můžeš milý človče, milý křesťane prožít rozvázání své viny. Opravdu ji nemusíš vláčet do nekonečna. Davidův žalm a především Kristův kříž ti ukazují cestu. Tvoje pomoc je u Boha. Nikde jinde ji nenajdeš z toho prostého důvodu, že jinde není. Jenom Ježíš, který se za tebe obětoval a nesl tvůj hřích místo tebe, tě může rozvázat z viny.

Kéž dokážeme vždy dojít až sem, pod Kristův kříž, který láme pouta a snímá břemeno viny. Pak i my prožijeme ono „blaze“, o němž byla řeč na začátku: „*Blaze tomu, z něhož je nevěrnost sňata, jehož hřích je přikryt.*“